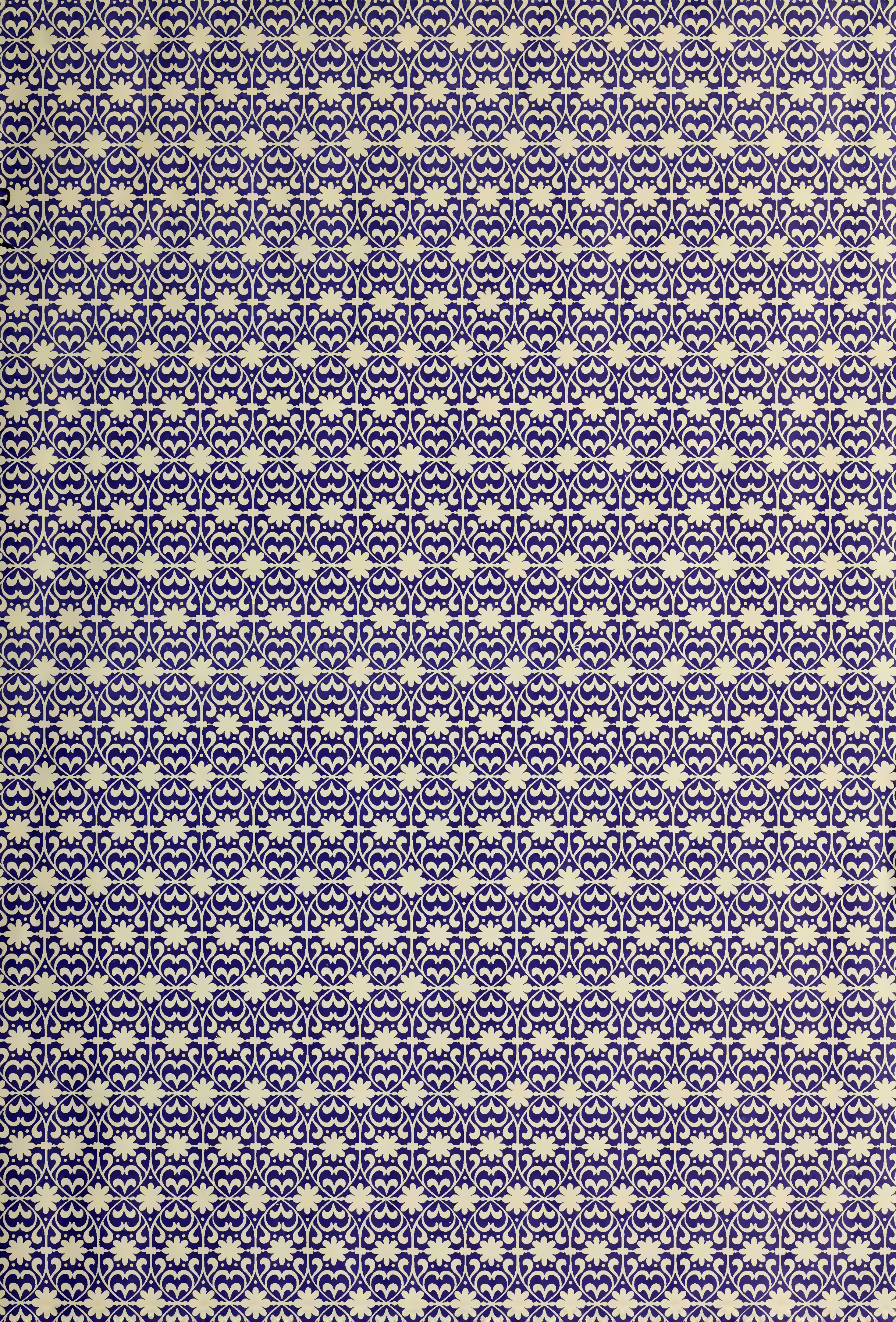

D.

ORATIO
IN FUNERE
FERDINANDI VI.
HISPANIARUM REGIS CATHOLICI
IN SACELLO QUIRINALI HABITA
III. IDUS SEPTEMBRIS

CORAM

CLEMENTE XIII.
PONT. OPT. MAX.

A LEONARDO ANTONELLO

EJUSDEM SS. D. N. PRÆLATO DOMEST., S. CONGREG. CONSIST., S. COLLEGII, ET ARCAN. EPISTOLARUM SECRET.

ROMÆ MDCCLIX.

EXCUDEBANT BENEDICTUS FRANZESI, ET CAJETANUS PAPERI

SUPERIORUM PERMISSU.

CLEMENTI XIII.

PONT. MAX.

LEONARDUS ANTONELLUS.

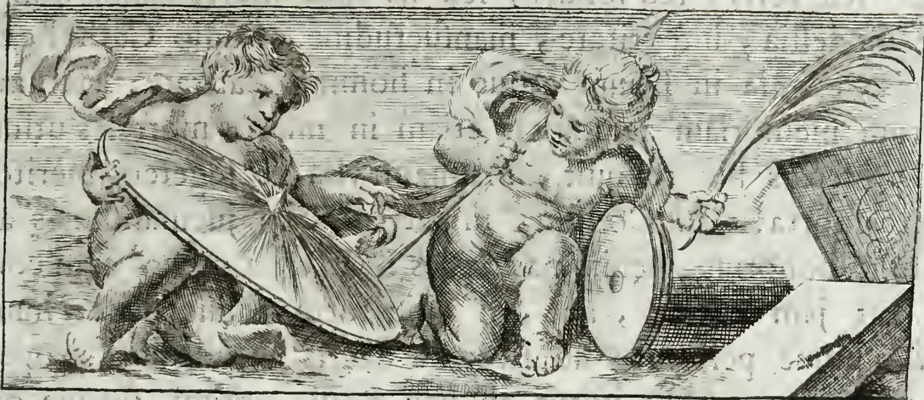
QUI *aliquid a ſeſe ſcriptum,* BEATISSIME PATER, *edunt in lucem, ac Principibus viris inſcribunt, ſolent plerumque torqueri non mediocriter, ut idoneam, aut certe probabilem aliquam conſilii ſui cauſam*

prætendant, nec tamen interdum quidquam afferre, quamobrem id quod faciunt, non ambitione progressi, sed officio aliquo adducti facere videantur. Hoc ego mihi, Orationem hanc in funere FERDINANDI REGIS *habitam, in lucem edenti, tuoque nomini inscribenti ne accidat, minime verendum esse arbitror. Edo in lucem, non quod luce admodum dignam esse judicem, sed quod ita fieri necesse sit more institutoque Majorum.* TIBI *autem inscribo, quod eam intelligo multis nominibus ad te pertinere, ac plane tibi debitam, ac tuam esse. Tuo illa in Sacello, coram Te potissime est habita: Tu me unum ex omnibus delegisti, cujus voce Regi optimo ac clarissimo illud pietatis officium solveretur: Tu me trepidantem, meique ingenii tenuitatem excusantem, loci illius, quem nunquam ante attigeram, auctoritatem pertimescentem, pro tua humanitate erexisti, & confirmasti: Tu pro tua sapientia mihi etiam in quibus potissimum versaretur Oratio indicasti, ac demonstrasti Orator, qui in Pontificio Sacello, de* CATHOLICO REGE *verba faceret, quid potissimum spectare, ac sequi deberet; ea videlicet, quæ sanctitati loci, Pontificiæ dignitati, sacrorum Mysteriorum amplitudini, atque præstantiæ maxime convenirent, quibus non qualiscunque, sed supra ceterorum hominum conditionem positi, & ad Christianæ virtutis normam conformati, perfectique*

Regis laus contineatur, dici ac prædicari oportere; ſanctos mores, vitæ modeſtiam, juſtitiam, liberalitatem in populos, Religionis ſtudium, erga homines charitatem, eximiam in Deum pietatem, ac venerationem. Hanc ego optimi Principis formam, quam hic dicendo, quantum potui, adumbrare conatus ſum, alteri potius darem, quam tibi redderem, a quo acceperam? Quid, quod ad has cauſas, quas dixi tam multas, acceſſit quædam etiam mirifica temporis opportunitas? Nam per eoſdem fere dies, quibus a me ſcripta, atque habita eſt Oratio, Tu Patruum meum, Tu meipſum ſummis, atque immortalibus tuis beneficiis cumulaviſti; quod illum in S.R.E.Cardinalium numerum cooptaſti, me Tibi ab Arcanis Epiſtolis eſſe voluiſti. Cui tantæ in me benignitati, ac clementiæ, quoniam in tam diſpari gradu ac conditione parem gratiam referre non poſſum, meque ſentio victum, atque oppreſſum beneficii magnitudine, certe hoc, quod poſſum, & habebo tantam gratiam, quantam maximam meus animus capere poteſt, & vero mihi e manibus elabi non ſinam, aut hanc, quæ obtulit ſe tam opportune, aut ullam aliam, quæ aliquando ſe offerat, occaſionem, grati ac memoris, Tibique omnia ſe habere intelligentis animi, teſtificandi. Ac præterea (quam puto eſſe optimam tuendi beneficii, ac referendæ gratiæ rationem) dabo operam, ut quantum Tu

mihi, eo munere mandando, honestatis ac ornamenti accedere voluisti, tantum ego mihi oneris impositum esse judicem; ut omne meum studium, officium, operam, laborem, diligentiam ad tuam gloriam, & laudem, quoad sinit mearum virium imbecillitas, conferam, atque ad Sedis Apostolicæ decus, & incrementum. Habeas igitur, CLEMENS Optime, *ac Sanctissime, ab homine nihil* Tibi *non debente perpetuæ in te voluntatis, atque observantiæ testimonium, quasique pignus, hanc Orationem* FERDINANDI VI. *virtutes continentem, quas* Tu *quidem exprimis vita, multo melius, quam aut ego, aut quisquam alius Oratione. Etenim quæ duæ res in* Principe *maxime desiderantur, altera, ut nihil reprehensione dignum committat, altera, ut magna agat, cogitet etiam majora, eas profecto in* Te *excellere, omnium consensus est, sed eorum præsertim qui tuos sanctissimos mores propius admirantur, tuoque imperio subsunt, & potestati. Sed me tuarum virtutum, quæ latissime patent, quasi vastissimum campum ingredi cupientem, absterret, ac retrahit tua ista in tot virtutibus maxime admirabilis modestia, qua fit, ut in tanta copia rerum laudatissimarum, laudari nolis. Unum restat, ut mihi tuos osculanti pedes, & benevolentiam serves, & Benedictionem largiaris.*

ORA-

ORATIO.

I quanta est eorum, qui excedunt e vita virtus, atque amplitudo, tantus in nobis, qui vivimus, ex eorum desiderio susceptus dolor, & mœror esse deberet, nihil profecto inter hæc justa funerum, quæ FERDINANDO VI. Hispaniarum Regi solvuntur, Te BEATISSIME PATER, atque isto, qui te circumstat, frequentissimo, gravissimoque Senatu mœstius, & conturbatius, nihil oratione mea dolentius, ac luctuosius esse oporteret. Cujus enim virtus eximia fuerit, ac prope singularis, eum eximio ac singulari quodam lugendi lamentandique genere flere par esset. Verum aliter, longe aliter se res habet. Facessant enim Vulgi opiniones, ratio audiatur ac veritas, quam æquum est solam in hac Sede Religionis, atque inter hæc Sanctissima Fidei nostræ Mysteria dominari; jam ab omnibus intelligetur hujus Regis, de quo loquor, magnitudo atque præstantia non ad augendum, atque exaggerandum, sed potius ad extenuandum minuendumque dolorem pertinere. Non enim, quod interdum accidit illis, qui magni inter homines ac beati esse putantur, iis laudibus maxime præstitit FERDINANDUS, quarum cursus morte abrumpitur, ac fulgor

nefcit; fed veris, fed folidis, fed iis quæ morte adimi non poffunt; modeftia, integritate, manfuetudine, ftudio Catholicæ Religionis, eximia in Deum atque in homines caritate. Harum ille virtutum memoriam ac multas etiam in multos mortales utilitates inde profectas hic reliquit, magnam vim ac fegetem meritorum fecum afportavit in Cœlum, in patriam, in jucundiffimas atque omnium bonorum pleniffimas Sedes Beatorum: quo eum confidimus aut jam veniffe, aut, fi quid forte adhuc hæret humanæ labis, ubique perfolutis ab Ecclefia Sacris ac precibus propediem effe venturum. Abfit igitur ab hac Regis optimi fuaque decora etiam poft mortem retinentis laudatione omnis vox fracta, mollis, dolore debilitata; lacrimæ, gemitus, querelæ removeantur. Fuerit Ethnicorum illa confuetudo qui nenias, cantiones, præficas vita functis prodeffe exiftimabant: Nos certe, quibus perfuafum eft non habitandi locum, fed commorandi diverforium hic nobis effe conceffum, ex quo cum migramus ex hofpitio miferiarum pleniffimo ad Superos evolamus, non eodem decet occupari luctu, quo cœteros, qui fpem non habent. Sed pro, eo, cui hæc pietatis officia tribuuntur religiofo cantu ac pia mente Deum obfecrare; tum, fi quæ interim oratio habenda fit, ea dicere quæ argumento effe poffint, illi, cum hinc abiit, non interitum, fed requiem, non mortem, fed quendam fuaviffimum fomnum, & ad cæleftem patriam migrationem, commutationemque vitæ contigiffe. Quod quoniam fola virtutum commemoratio præftare atque efficere poteft, age jam FERDINANDI vita quam laudabiliter traducta, quam plena officii, quam Catholico Rege digna fuerit videamus.

Ac mihi quidem in magna copia rerum dicendarum, magnifque temporis anguftiis intelligo neceffario effe feftinandum, multafque res digniffimas quæ dicantur, aut filentio prætereundas, aut oratione attingendas potius, quam pertractandas. Quamobrem puerilis FERDINANDI educatio cujufmodi fuerit, non commemorabo. Scitis Hifpanorum Regum pueri quam accurate inftituantur, quam pie, quam fancte, quam fevere; ut mirum non fit eos ex optima difciplina prodire fane optimos, fingulari vitæ integritate, fenfu pietatis, ac ftudio item Religionis fingulari. Quarum quidem laudum in FERDINANDO jam tum in puerili ætatula florem, atque ipfum

ipſam prope fructuum maturitatem apparuiſſe non miror. Magna quippe habebat incitamenta, nec magis Præceptorum vocibus, quam Majorum ſuorum exemplis, paterna virtute, Regio ſplendore ad decus excitabatur, ut laudabiliter vitam traduceret, ut ad virtutem mores ſuos componeret, ut animum ad ſapientiam conformaret. Illud potius mirandum, & commemorandum eſſe puto, adoleſcentem in Regia domo, quaſi in edito quodam excelſoque loco poſitum, indeque omnia infra ſe intuentem; tam multa quotidie de Borboniæ gentis gloria, potentia, celebritate, tam multa de Philippi patris ſui auctoritate, felicitate, opibus audientem, fuiſſe animo tam moderato, tam modeſto, tam alieno ab omni honorum atque Imperii cupiditate, ut, facta poteſtate regnandi, privatæ conditionis obſcuritatem, Regiæ fortunæ ſplendori anteponendam judicarit. Cui enim eſt ignotum Ludovico ipſius Fratre, in quem Philippus tranſtulerat omne regnandi jus a ſeſe abdicatum, acerba morte ſublato, Regni hæredem fuiſſe FERDINANDUM? eumdemque cum matura jam ætate, omnium expectatione, fraterno exemplo, Patris denique voluntate, atque hortatibus ad capeſſenda imperii gubernacula invitaretur, conſtantiſſime recuſaviſſe?

Fuit profecto, fuit illa inuſitata quædam, & ſingularis contentio, fuit certamen pulcherrimum, hominibus admirabile, Deo gratum, dignum pietate Regum Catholicorum. Cum ex altera parte Philippus tantis periculis ſuperatis, ac laboribus exanthlatis in ſumma rerum humanarum viciſſitudine, fluxa hæc & caduca, quæ imperita multitudo appellat bona, ultro contemnens, Deoque uni vacare, ac beato ſolitudinis otio frui cupiens, ægerime ferret, ſe a portu abſtractum in Regni ſcopulos, atque in illas tot negotiorum moles, quaſique ſalebras incidiſſe; cum præclaras illas plenaſque modeſtiæ, ac ſapientiæ voces ſæpe iteraret; privatum ſe velle vivere, Regno valedicere, omnium rerum curam, atque adminiſtrationem permittere Filio, quem multis jam rebus ſpectata virtus, & diu cognita, tanto muneri ſuſtinendo parem eſſe declaraverat: cum hæc inquam, Philippus ſentiret ac loqueretur; ex altera vero parte FERDINANDUS, tanto ſe oneri ferendo minus idoneum eſſe diceret, nullam ceſſionis, atque abdicationis mentionem fieri pateretur, una in re Filius optimus a Patre

tre ſapientiſſimo diſſentiret. Quo in certamine major ne fuerit Philippi virtus in Regno abdicando, an Ferdinandi in recuſando, anceps erit judicium, nec parva contentio apud eos etiam, qui naſcentur. Mihi quidem una in re non una hujus, quem laudo, virtus interfuiſſe videtur, ſed multæ inter ſe nexæ, copulatæque virtutes. Fuit modeſti animi, ſibique nihil arrogantis, Regno ſe haudquaquam parem profiteri; fuit magni, atque excelſi, rem hominum opinionibus maximam, atque pulcherrimam, non magni facere; fuit amoris in Rempublicam non vulgaris, Philippum, a quo quaſi architecto publicæ felicitatis, multarum rerum ſalutarium fundamenta jacta eſſe videbat, nolle ceſſare, ac diſcedere ab operibus, quæ inchoarat; fuit denique pietatis, atque obſervantiæ in Patrem ſingularis, multo illi ſubeſſe malle, quam tanto regno, tot illis longe lateque diffuſis gentibus præeſſe, ac dominari.

O verè felix Hiſpaniæ conditio, o tempora priſcis ætatibus multo meliora! Fuit enim, fuit iſtud quondam nefarium in Hiſpania ſcelus, ut Patri filius pro adipiſcendo Regno moliretur inſidias. Nam cum Alphonſo Hiſpaniæ Regi, cui Magni cognomen eſt, Garſias ejus filius, quem ad regnandum cupiditas effrænata ac furioſa rapiebat, periculum, & inſidias pararet, ceſſit optimus Parens Imperio, & carere potius Regno, quam infeſtis Filii oculis in regno aſpici maluit. Erat igitur hoc facinus pari, in Patrem obſervantia expiandum, debebat aliquis tantæ turpitudinis inuſtam Hiſpaniæ notam delere. Is vero fuit Ferdinandus, qui a Patre privatam vitam, curiſque vacuam repetere volente, ut iterum Imperium ſumeret modeſtè reluctando, impetravit.

Cujus in Patrem obſervantiæ, quoniam hic mentio eſt injecta, alia etiam, quæ ad eam pertinent, indicabo, atque hoc dicam brevi, eam in Ferdinando, cum magnam, tum vero etiam ſtabilem, ac perpetuam fuiſſe. Quanto ille Patrem officio puer, atque adoleſcens, tanto, corroborata jam ætate, ac ſapientia, vir coluit, atque obſervavit. Teſtis eſt gravis ille dolor, ac diuturnus, quo ejus obitum eſt proſequutus; teſtis mirifica illa cura, qua paternam voluntatem ſupremis expreſſam tabulis ratam eſſe voluit, diligenterque providit, earum rerum, quas mandarat, nequa negligeretur; teſtis ſumma in ſpectatiſſimam Reginam Eliſabetham,

tham, & omnis officii plena obſervantia, eximius in fratres amor & liberalitas; egregia in paterni Imperii Miniſtros beneficentia, gratique animi, quotieſcumque ſe occaſio daret, ſignificatio. Jam vero in illam, quam, Patre auctore atque hortatore, matrimonio ſibi copularat (de qua hic ſilere, Ferdinandi amore in Suos commemorato, non eſt æquum) quo animo fuerit, quis neſcit? quis non audivit? Ut vivam dilexit! ut luxit extinctam! ut amore, ac lacrimis ſua non modo humanitas, ſed conjugalis etiam fides, & caſtitas quanta eſſet apertè declaravit.

Jam hæc Oratio ſi quo alio in cœtu haberetur minus religioſo minuſque ſapiente, eſſet fortaſſe aliquis, qui exiſtimaret hæc, quæ dixi, non magnopere in Rege fuiſſe prædicanda, propterea quod hujuſmodi virtutibus intra domeſticos parietes concluſis, privatæ potius, quam Regiæ laudes contineri videantur. Me verò conſilii mei uſque eo non pœnitet, ut pigeat non alia etiam commemoraſſe multo interiora, magiſque privata. Quam aſſidua fuerit Ferdinandi Regis cum Deo conſuetudo; quot piis precationibus, & cœleſtium rerum meditationi horæ attributæ, quanta diligentia coram Deo quotidie ſinus & latebras conſcientiæ ſuæ omnes excuteret ac ſcrutaretur; quam ſæpe ad eos, quos rerum ad animum pertinentium magiſtros ac moderatores delegerat, facta, dicta, cogitata omnia referret, orans atque obſecrans, ut ſe admonerent, ſi forte aliqua in re ab officio deflexiſſet. Privata ego hæc bona eſſe fateor, ſed ita privata, ut poſita in Regibus cauſa ſint ac fundamentum publicæ felicitatis; vel quod natura ſic eſt comparatum, ut ad bonorum Regum exemplum cæteri ſeſe componant, eoſque imitando, colant virtutem & honeſtatem, ſine qua Civitates non miſeræ eſſe non poſſunt; vel quod ipſi Reges animo a cupiditatibus ſoluto ac libero, acrius mentem intendunt ad publica commoda procuranda; vel quod in omnibus, quæ ſuſcipiunt, ducem & adjutorem habent Deum, cujus nutu, ac providentia, Regna & Imperia, multo magis quam hominum conſiliis gubernantur.

Et verò quidquam ne eſt rerum ad ſalutem Reipublicæ, ac populorum felicitatem pertinentium, quod non inſtituerit, magnaque ex parte etiam effecerit, hic, de quo loquimur, Rex optimus atque integerrimus? Parum ne magnam Hiſpaniarum Regnis

uti-

utilitatem attulisse videtur, qui primum, pace terra marique constituta, eundem Hispanis gravissimi, molestissimique belli finem, ac sibi Regni initium esse voluit; infinitis sumptibus modum fecit; multa Civium in alienis terris bellantium millia conservavit; Hispaniæ, suorum non modo cladibus, sed etiam ipsis jam prope victoriis ingemiscenti, dexteram porrexit, luctum ademit, otium, securitatem, commoda, quæ pacem comitantur, omnia repræsentavit? O Regem hominibus salutarem, ac natum publicæ felicitati, ex cujus Regni initiis pax continuo sit exorta, illa hominum, Urbium, agrorum, bonarum rerum omnium altrix & conservatrix! Quam Ferdinandus semel arreptam arctissimè complexus est, ac tenuit usque ad extremum, neque, ut amitteret, ulla cujusquam auctoritate, aut precibus, aut pollicitationibus se adduci passus est. Nam ne invito adimi posset, ipse providit, qui & exercitus habuit maximos, & classes tantas, quantas haud scio, an quisquam antea, non belli gerendi, sed pacis tuendæ causa, instructas, & ornatas. Vidit enim hoc sapienter; inertes & imbecillos sæpenumero invitos bello implicari, eos contra longissimè abesse a bellandi necessitate, qui ad bellandum sint paratissimi.

Bene habet: Siqui sunt, qui bellica virtute atque armorum studiis delectantur, hæc ipsa vident regnante Ferdinando in summa pacis, atque otii tranquillitate minime jacuisse. Quid studia illa multo meliora doctrinæ, ac litterarum, atque eruditi homines, qui ad ea colenda ingenium atque industriam suam contulerunt, pars cultissima atque humanissima Civitatum, nunquid jacebant, ac negligebantur? Imo verò vigebant, florebant, magno in honore habebantur. Quod Ferdinandus homines litteratos non otiosos ac desides, sed Reipublicæ imprimis utiles judicabat; quod omni comitatis ac benevolentiæ genere complectebatur; quod adjuvabat ad ea efficienda, quæ utiliter conabantur; quod eos, qui hoc in genere præclarum aliquid effecerant, præmiis amplissimis cumulabat.

Quid aliarum artium ad vitæ cultum usumque pertinentium, num est aliqua, quæ huic Regi non multum debeat, quam mihi verè prædicare non liceat, fuisse ab illo auctam & propagatam? Testantur illæ tot ad eas excolendas institutæ Academiæ, atque una

una omnium celeberrima, huic noſtræ Capitolinæ ſimilis, a S. Ferdinando dicta, cui ab hoc bonarum artium patrono, annui, dignique Regia liberalitate reditus ſunt attributi; teſtantur multi ex Gallia, Italia, Anglia, qui in aliquo artificii genere præſtarent in Hiſpaniam evocati; teſtantur multi item ex Hiſpania alio miſſi, ut in iis, quas exercerent, artibus perficerentur. Quid illæ mercatorum tam multæ ſocietates Toleti, Barcinone, Cæſarauguſtæ, Hiſpali conſtitutæ, quid alvei excavati, ac fluminum deductiones ad commercii commoditatem, quid cenſus ille tot Urbium, atque Regnorum, ut ſciri poſſet, quantæ eſſent cujuſque pecuniæ, ac poſſeſſiones ad Regni onera ſuſtinenda, nonne magnam Hiſpaniæ utilitatem, majoremque FERDINANDO civilis prudentiæ, ac Regiæ providentiæ laudem attulerunt?

Jam miſeros & calamitoſos, partem illam Civium debilem, atque infirmam, ſed tamen in primis Deo caram, & eorum, qui præ cæteris pollent opibus ac rerum copia, commiſerationi a Chriſto commendatam, quo loco habuerit, utinam mihi liceret explicare oratione, rerum amplitudini potius, quam his temporis, mihi ad dicendum attributi anguſtiis accomodata. Multa proferrem exempla eximiæ in hoc genus hominum largitatis, ac benevolentiæ. Commemorarem illum ipſum, quem dixi, totius Regni cenſum, rem tantæ molis, tot hominum opera indigentem, tam effuſis ærarii Regii ſumptibus effectam, hanc maximè ob cauſam, ut ii, quorum res familiaris acciſa eſſet ac tenuis, nimiis exactionibus ne urgerentur. Ponerem ante oculos ædificationem operum magnificentiſſimorum quo recipi, ubi ali poſſent; Noſocomia, Orphanotrophia, horrea pauperum uſibus patefacta. Confirmarem nullam eſſe Urbem in tot Regnis, nullum oppidulum, pagum, vicum, in quo non extent multa veſtigia hujus, quem dico, amoris erga calamitoſos, nullum calamitatis, atque inopiæ genus, in quo arcendo, propulſandoque a ſuis, vel certè, quoad fieri potuerit, levando leniendoque Rex optimus, ac Pater potius amantiſſimus non elaborarit tanta cura, ut aliorum ærumnis non tam mederi velle, quam angi, atque afflictari ipſe videretur.

Hunc me campum laudis tam uberem ingredi, atque in eo paullum orationis frena laxare cupientem, cum temporis jam ad finem

finem properantis brevitas deterret, tum vero ad ſe invitat quodammodo, ac rapit Religio, ſibique hanc extremam laudationis meæ partem non relictam, ſed reſervatam poſcit, ac flagitat, de cujus tuendæ, proferendæque ſtudio me intelligo apud ſupremum Religionis Antiſtitem, de Catholico Rege verba facientem, ſine flagitio tacere non poſſe, præſertim cum intelligam, omnis felicitatis fontem eſſe Deum, eoſque Reges, gentium, quas regunt, bono maxime conſulere, qui maxime ſtudeant, Religione impenſe colenda, ſibi, ſuoque Regno Deum conciliare. Quo quidem in genere video hunc Regem mirificum, ac ſingularem fuiſſe.

Deus immortalis ? quæ tanta fuit cujuſquam cura in ſuis commodis procurandis, quanta FERDINANDI Regis, ut tibi omnis honor, cultuſque ab omnibus ſuæ ditionis populis haberetur, & tua iſta Majeſtas tam ſancta, tamque auguſta, nulla unquam in re a quopiam violaretur ? Mihi ſane de FERDINANDI Regno, rebuſque geſtis cogitanti ſic videtur, cum nulli non Reipublicæ parti diligentiſſime provideret, in hanc, quæ Dei Optimi Maximi cultum reſpicit, ſic tota mente, omnique ſtudio incubuiſſe, quaſi hoc unum, ac præterea nihil curaret, ageret, cogitaret. Quantas ille pecunias contulit ad Templorum magnificentiam, cæremoniarum ſplendorem, Dei Miniſtrorum dignitatem non modo in ſuis, ſed etiam in alienis ditionibus amplificandam ? quantas ad Apoſtolicos homines magno numero mittendos in ampliſſimas Indorum regiones, quaſi delectam militum manum, quæ Chriſtianam rem ſtrenue gereret, noſtræque Religionis fines propagaret ? quanto animi ardore fidei quæſitoribus præcipiebat; vigilarent, viderent, ne quid Religio detrimenti caperet, ne qua errorum peſtis, in tanta, quanta nunc eſt, perditorum, & hominum, & librorum copia importaretur ? quanta caritate divino cultui addictos homines complectebatur ? quanto faſtidio Chriſti hoſtes, atque illorum fautores a ſe repudiabat ? ut Amburgenſium, & Danorum commercio Hiſpanis interdixerit, non aliam ob cauſam, quam quod cognoverat, initam ab illis eſſe cum Mauris ſocietatem. Inſtabant tunc apud Regem multi, qui Reipublicæ utilitatem a Religione ſejungunt, nec utile, nec tutum Hiſpanis eſſe dicebant illorum populorum inimicitias in ſe ſuſcipere; urgebant aliorum Principum Legati, jam

jam

jam favor, & gratia irrepserat, cui nunquam non patet aditus in Regiam domum. Vicit tamen apud FERDINANDUM Dei causa, vicit pietas, vicit Religio, quam perpetuo adversus barbaros piratas, non magis publicæ tranquillitatis, quam Christiani nominis hostes, indicto bello Hispani tuentur, neque, nisi soluto cum Mauris fœdere, vel Amburgensibus commercium restitutum fuit, vel pax cum Danis redintegrata.

Jam vero in Romanum Pontificem, atque in istam, quam obtines, BEATISSIME PATER, Petri Sedem, quanto studio fuerit, quanta observantia, & pietate, silentio tacitus prætermittam, quod nolo eorum, qui adsunt, amplissimorum Patrum, ac Tuum præcipue, ad quem Ecclesiæ damna maxime pertinent, dolorem, ex optimi tibique addictissimi filii amissione, susceptum, multa dicendo facere graviorem. Nolo, inquam, apud Patrem de Filii, quem exstinctum luget, pietate multa loqui, ac dare operam, ut acerbissimum altissimeque inflictum vulnus renovetur, ac recrudescat.

Quamobrem finem faciam aliquando, ac tantum, quod initio conatus sum, conabor etiam in extremo, traducere animos a luctus acerbitate ad earum rerum cogitationem, quæ affectis gravissimo justissimoque mœrore, solatio esse possint. Grave quidem est, grave profecto, & luctuosum, quod is Rex, quo nullus optari potuit innocentior, ac melior, nullus Reipublicæ studiosior, nullus bonarum artium cupidior, nullus Religionis amantior in ipso ætatis flore, in ipsa, quam constituerat, pacatissimi, tranquillissimique Regni felicitate, in ipsa rerum maximarum, ac multis mortalibus salutarium molitione sit exstinctus; quod Hispania Rege optimo, res Catholica defensore acerrimo sit orbata; quod tibi, BEATISSIME PATER, ad Ecclesiæ clavum admoto non contigit, ut FERDINANDI virtute, ac pietate diu fruerere; sed fuit necesse, eum Regem, cujus integritate, ac vigilantia rem Catholicam in Hispania florere intelligebas, quemque in ea, quam præstabat populis, felicitate, ipsum præter ceteros felicem, ac rebus omnibus florentem esse cupiebas, audire primum morbo gravissimo, ac molestissimo paullatim contabescentem, nec jam, ut solebat, suorum commoda procurantem, sed sua ipsius mala patientissime tolerantem; deinde tantæ virtutis lucem ademptam hominibus, exstinctam-

ctamque dolere , nec egregiis FERDINANDI in Ecclesiam meritis ullam gratiam posse persolvere , præter mœrorem , & lacrymas , & hanc solemnem Sacrorum , ac funeris celebritatem . Hæc ego, ut sunt , gravia esse fateor , & acerba . Sed fient profecto leviora , magisque tolerabilia , si advocemus auxilio , primum si placet , rationem , quæ nos vetat in tanta rerum vicissitudine , & perturbatione positos , humanæ vitæ casibus cuicuimodi sint , nimium commoveri , ac præscribit quæ necessario eveniunt , ferre omnia sapienter , ac moderate : Deinde , ut par est , fidem , magistram illam multo præstantiorem ratione . Ea enim nos admonebit , quod initio dicebam , ne bonis , ac fortibus viris , cum hinc abeunt , mali aliquid accidere arbitremur , sed cogitemus illorum mortem esse portum quemdam plenissimum tranquillitatis , cretionem pulcherrimæ , atque immortalis hæreditatis , adventum in possessionem bonorum , quibus collata Regum fortuna , mera inopia , & egestas dicenda sit , ut , si quam in ipsorum obitu ægritudinem animi suscipere velimus , multo sit æquius nostram nos vicem dolere , qui in his miseriis mansimus , quam illorum , qui ad tantam felicitatem pervenerunt . Accedat prostremo ad leniendum mœrorem , quo afficimur , hæc consolatio magna profecto , neque a me silentio prætereunda ; ut cogitemus a Deo humanis rebus providente FERDINANDO CAROLUM Successorem datum esse ; cujus virtus in Neapolitano Regno tanta cum Reipublicæ salute diu , multumque versata quid effectura sit , cum in Hispaniam venerit , tantoque ampliorem , in quo excurrat campum nacta erit , nemini dubium esse potest ; ut quæ a FERDINANDO sanctissime , ac providentissime inchoata sunt opera , ea non abrupta ipsius morte , sed fraternæ virtuti , ac sapientiæ reservata esse videantur . Dixi .

FINIS.

SPECIAL
94-B 16975
XXX
THE GETTY CENTER
LIBRARY

LORIS of FLORENCE
V 17